L'ART DE CURAR

EL METGE EN LA VIDA SOCIAL MODERNA

Treball de recepció
en l'**Acadèmia de Medicina de Barcelona**
llegit per l'Acadèmic electe
Dr. JOSEP MOLL i GINFERRER
el dia 17 de febrer de 1935.

●

Discurs de contestació del
Dr. JESÚS M. BELLIDO i GOLFERICHS
Acadèmic numerari.

●

BARCELONA
MCMXXXV

Joan Sallent, Sucr. · Jovellanos, 26 · Telèfon 2·3·4·5 · Sabadell

Il·lustríssim Senyor;
Senyores;
Senyors:

En entrar avui a aquesta docta casa per a tenir l'honor d'asseure'm al costat vostre, servo, ben viu encara, aquell intens sentiment de gratitud que va dominar-me en rebre la bona nova d'haver estat elegit per vosaltres, senyors Acadèmics, per a ocupar la vacant del bon amic meu i mestre admirat Dr. Víctor Conill, en passar aquest al lloc que el Dr. Mateu Bonafonte havia deixat desocupat en la secció de Ginecologia.

Durant la preparació del meu modest treball, que tot seguit m'honoraré en llegir-vos, s'esfumava molt sovint el tema que pretenia desenrotllar pel desig frisós d'ésser ben eloqüent i ben sincer en aquest moment solemne de donar-vos les gràcies. Tenia, com a motiu obligat que dominava per damunt de tota altra idea, la impressió clara del que volia dir-vos, però és per a mi absolutament difícil de trobar la paraula que sigui a mida del meu immens agraiment.

Permeteu-me que declari especialment la meva gratitud i devoció per als companys Drs. Víctor Conill i Mateu Bonafonte, car amb tots dos es relaciona la meva estada entre vosaltres.

La brillant actuació professional de l'amic Dr. Conill; la seva tasca constant, treball meritíssim que suara ha estat reconegut com es mereix elevant-lo a una alta funció docent; les seves excel·lents condicions personals d'amable afabilitat de company

i de cordial simpatia d'amic, són qualitats tan sobresortints i tan conegudes per tots vosaltres que seria improcedent que jo volgués remarcar-les en aquest acte, i solament diré en merescut elogi seu la gran satisfacció que tenim tots, no en dubto, en admirar-lo i el profund desig que sentim d'ésser comptats entre els seus amics.

Aquest agraïment per al Dr. Conill va agermanat amb el que sento també per al Dr. Bonafonte. En la vida professional d'aquest distingit company es destaquen una sèrie de fets que revelen d'una manera indubtable el caràcter enèrgic i l'esperit justicier que guia sempre els seus actes. El seu procedir lleial en el tribunal d'unes oposicions es recorda i s'esmenta com a modèlic, essent una prova evident de la seva fermesa de caràcter i de la seva equitat.

Des de la càtedra de Ginecologia, el Dr. Bonafonte, ha merescut l'elogi de tots els companys i és en aquesta avinentesa, que un elemental deure de gratitud m'ha portat a parlar d'ell i que em plau de consignar la meva admiració per la seva llarga i profitosa tasca professional i docent.

Em crec en l'obligació de recordar també en aquest moment el nom gloriós d'aquell company perdut fa prop de deu anys, i que per un espai de temps molt breu va asseure's en el sitial del Dr. Bonafonte, i que, definitivament, ha passat a ocupar el Dr. Conill, amb la qual cosa ha restat vacant el que heu tingut la bondat d'atorgar-me. Em refereixo al Dr. Miquel Fargas i Raymat qui ocupà justament un mes el seu lloc d'honor, però perennement en aquesta casa i en tots els llocs professionals el seu nom ha restat gravat de manera inesborrable i, en recordar el seu mestratge i les seves virtuts professionals, és per oferir-li un homenatge constant. En la sessió necrològica que se li dedicà el dia 7 de novembre de 1932, fou precisament l'amic Dr. Conill qui va fer ressaltar, d'una manera molt precisa i escaient, les qualitats excepcionals del plorat Dr. Fargas. Res més no puc afegir a aquells mots plens de cordial admiració; únicament recordar-los i pregar-vos que els recordeu vosaltres, car són fidel interpretació del sentiment de tots.

En el moment d'entrar en aquesta sala venerable, apadrinat pel company exemplar, condeixeble i amic cordialíssim Dr. Bellido, al qual regracio profundament l'honor de contestar el meu treball, arribo reduït a les meves veritables proporcions, despullat d'aquella representació que em féu mereixedor d'una tan alta distinció i a la qual personalment mai no hauria pogut aspirar.

En sentir vosaltres, senyors Acadèmics, la joia que compartia l'estament mèdic per la inauguració del Casal del Metge, obra que culminà l'organització del Sindicat de Metges de Catalunya i Balears i que inicià la coordinació de la vida mèdica catalana en totes les seves facetes, volguéreu fer públic l'entusiasme per l'entitat que havia fet el miracle, elevant a aquest sitial d'honor l'home que llavors tenia la seva Presidència.

Si el meu càrrec de President del Sindicat de Metges de Catalunya, sortosament per mi exercit en el moment en què s'inaugurà el Casal del Metge, em va fer digne de vosaltres; si el meu únic valor era l'experiència adquirida des d'aquell càrrec, és just que ara, quan jo voldria poder mostrar-vos el millor del meu modest bagatge científic, us presenti simplement el fruit de l'experiència recollida des d'un lloc on són descobertes moltes de les virtuts i defectes de l'home posat al servei de la professió de metge.

I en fer-ho així, compliré ensems amb el deure que m'imposa la meva consciència de procurar que, junt amb mi, entri en aquesta Acadèmia l'esperit d'aquella entitat professional que cerca tots els mitjans i tots els recers per a fer florir i granar ufanosa la llavor de santa germanor professional.

L'ART DE CURAR

EL METGE EN LA VIDA SOCIAL MODERNA

Concepte de l'art de curar.

El metge, en la vida social moderna, hi té un paper ben definit. Per tal de representar aquest paper amb la dignitat necessària i amb la consideració i honra que volem obtenir en la societat, cal que recordem sempre que tan sols un estament qualsevol obté l'estimació pública quan realitza la seva missió harmonitzant-la amb tots els altres elements socials.

Obtenir aquesta harmonia té moltes dificultats i les té majorment per a l'estament mèdic el qual representa, entre els homes, un interès molt humà, però inconciliable amb tots els vicis i prejudicis de la naturalesa humana.

El metge, clos en la torre de vori de la seva ciència, es divorcia de tots els altres elements socials, i arriba solament a ells, i amb ells es confon i harmonitza, quan dóna a la seva ciència de curar un sentit profundament humanista; ço és, quan el metge assoleix l'art de curar.

Aquest art comporta una sèrie de coneixements que el professional ha d'adquirir d'una manera empírica, en l'experiència de la pràctica, després de tots els fracassos que cal superar abans d'arribar al camí ferm de l'èxit.

L'art de curar posat al servei de la nostra ciència és el que ha d'assegurar l'esdevenidor de la nostra professió. La

cultura general, les qualitats morals, ensems que els coneixements científics i la pràctica al costat del malalt faran el metge complet, de manera que pugui afrontar-se amb les dificultats inherents de la professió, i mantenir el prestigi i la consideració que li és deguda.

Exigir del metge pràctic una simple instrucció professional és reduir-lo a la categoria d'un senzill infermer.

Nombrosos problemes morals i socials es presenten davant del metge en la pràctica de la professió; molt sovint ha d'afrontar greus responsabilitats que no pot defugir.

El metge que es relaciona amb els medis socials més cultivats, a la vegada que ha de lliurar-se als més humils, i a voltes als més miserables, ha de formar-se, ell mateix, la més alta cultura moral si no vol aparèixer davant dels ulls de les famílies com un industrial que fa matèria de lucre i d'explotació la vida i la mort de l'home.

L'aplicació estricta dels coneixements científics del metge seria relativament fàcil si hom operés en un medi sempre idèntic. Però la diversitat dels sentiments, d'idees, de temperaments, és tan gran entre un i altre home, segons la seva educació i el seu medi, que en el nostre esperit es planteja un problema psicològic molt complex cada vegada que ens trobem davant d'un nou client.

L'observació, la reflexió i la decisió atenta, que són l'essència del mètode científic, així com posar en joc tots els ressorts per mitjà dels quals hom pot descobrir les causes de la malaltia i retrobar la salut, són moltes vegades considerades incompatibles amb els sentiments humans que han de caracteritzar el metge davant del dolor; i tanmateix, humanisme i empirisme no són pas sinònims, ans al contrari.

El metge no ha de preocupar-se solament d'enriquir els seus coneixements científics; ha d'adquirir aquest art de curar que es forma en la pràctica diària de la professió en copsar tots els elements que el menin a obtenir aquell tracte i aquells sentiments elevats que l'home, que hi ha sempre darrera el malalt, cerca en el metge.

Aquell art de curar, que ha de tenir els seus fonaments en la més ampla cultura intellectual i moral del metge, creixerà i es perfeccionarà en la nostra pràctica diària si procurem tenir un exacte coneixement del nostre valor social i dels nostres deures amb les famílies, amb el malalt, amb les collectivitats i amb els nostres companys de carrera.

L'art de curar, que vol dir l'exercici noble de la nostra professió i l'aplicació, amb amor, dels nostres coneixements en l'home malalt, no és pas incompatible amb la pràctica d'un mètode científic; és igualment important i igualment possible per tots els metges, qualsevulla que sigui la seva activitat, investigadors o pràctics, de fer gala en un mateix temps dels seus sentiments d'humanitat i dels seus coneixements científics.

El valor social del metge.

L'any 1851, el Doctor Réveillé, publicà a la «Gazette Médicale de Paris» les següents paraules que eren un concepte del valor del metge i que nosaltres avui subscrivim absolutament:

«En consultar bé el curs de les idees i l'acció continuada de la perfectibilitat humana, arribarà una època en la qual la medicina, aquesta gran necessitat social, exercirà una alta magistratura sobre els homes: els metges seran comptats entre els Doctors de la Llei, tal com ho són, avui, com a Doctors de la Medicina i de la Sanitat. La professió prendrà un caràcter sagrat de providència social universal; obtindrà una missió immensa que nosaltres tot just podem entreveure. La nostra professió, per les seves múltiples i fecundes aplicacions, és cridada en l'esdevenidor a una supremacia no solament possible sinó absolutament certa».

A partir de la data en la qual Réveillé escrivia aquelles belles paraules, la professió mèdica es caracteritza per dos fets essencials: el creixement constant de l'amplitud de coneixements teòrics i pràctics que enriqueixen extraordinàriament

el valor de les ciències mèdiques, i una organització professional del metge apte per a l'aplicació dels avenços científics, però lliurada a un criteri empíric que el desvaloritza progressivament, reduint la seva consideració social i els seus guanys materials.

Les concepcions filosòfiques de les darreres dècades del segle passat tenen una influència manifesta sobre la medicina que, en posar-se al costat o al servei dels corrents de la política interior de cada país, fan néixer els primers conceptes de la medicina social produint, immediatament, un canvi en la condició de l'estament mèdic.

L'investigador, lliurat de ple a la seva tasca, va obtenint innombrables descobriments, i el metge pràctic s'ha d'adaptar als nous mitjans que la ciència posa a les seves mans.

Un i altre van acomplint la «gran necessitat social» que és la Medicina, accentuant-se la supremacia que Réveillé preconitzava, però com que simultàniament no apareix el metge sociòleg, l'Estat va apoderant-se de les aportacions de la medicina, essent cada dia major la mediatització d'una professió que estava destinada a exercir una influència sobre el poder públic.

El metge pràctic conserva encara, fins a les primeries del segle present, una autoritat decisiva sobre la família, però no passa d'aquest radi d'acció, i molt aviat comença a veure-la decréixer fins arribar en els temps actuals en què quasi l'ha perduda completament.

L'especialització contribueix també remarcablement a l'aïllament del metge de tots els mitjans socials que el volten. Això ens explica la paradoxa que, des de la precitada data, en una època de progrés esclatant en totes les branques de la medicina, la posició social del metge fos cada dia més desairada, ço que es posa de manifest d'una manera especial a Alemanya, que és precisament la nació que, en aquell temps, ocupava l'avançada de la medicina mundial.

La llei de l'any 1869, que apareix a Alemanya conjuntament amb les primeres Caixes d'assegurances i que l'any 1883

s'amplia amb la primera llei d'assegurança obligatòria de malaltia, fan que el valor del metge evolucioni dolorosament sota el pes d'aquestes disposicions, anomenades de medicina social.

Les predites lleis i les aplicacions d'higiene com a fruit del perfeccionament de la medicina, però sense comptar amb l'aportació voluntària i directora del metge, topa amb una resistència en el poble que, inconscientment, troba a faltar aquella assistència tradicional del metge, el qual s'ha oblidat de l'art de curar que havia estat el puntal del prestigi de la seva època primitiva, i potser l'arma que en aquell temps contrarestava la seva falta de mitjans tècnics.

De l'any 1883 fins a l'any 1890, Alemanya ha de modificar contínuament la seva legislació de medicina social per a vèncer les resistències que troba en el malalt i en les famílies. Fins a l'any 1900, la Lliga mèdica alemanya no s'incorpora al moviment evolutiu i obté una dignificació de la llei en profit del malalt i del metge, si bé l'evolució ha produït, malgrat tot, una profunda transformació en la pràctica de la professió.

En 1909 a Noruega, i en 1911 a Anglaterra, hom comença a seguir l'exemple d'Alemanya i la lluita en aquests països segueix la mateixa evolució, encara que atenuada, que havia seguit a Alemanya per trobar semblant resistència, recolzant fonamentalment en la lliure elecció de metge, ço que en definitiva vol dir confiança en la forma, en l'art de curar, de cada professional.

Cal arribar fins als nostres dies, fins a la Societat de les Nacions, fins als tractats internacionals, per a veure escampar arreu les lleis de medicina social amb molta més tolerància i major esperit d'assimilació per part del públic. Aquest fet és degut al divorci que s'ha establert entre el metge i l'home malalt, per la poca cura que el metge ha tingut en apreciar els factors psicològics que ha d'atendre conjuntament amb el tractament de la malaltia. Així que el malalt s'ha adonat que darrera del professional, de l'home d'ofici, no hi havia aquell temperament moral del qual se sentia igualment assistit, ha

anat perdent el factor confiança i s'ha lliurat a qualsevol organització estatal o d'índole semblant que li han ofert un servei fred, però econòmicament avantatjós.

En molts països, i en el nostre esdevindrà més que en cap d'altre, les lleis de medicina social han vingut precedides de l'obra mutualista que en transformar-se d'un auxili econòmic (antiga germandat) a una prestació de serveis (flamants mutualitats) significa que el malalt no cerca altra cosa que els auxilis freds de la ciència, en el qual cas li és indiferent l'home que ha de curar-lo.

Per temperament el malalt continuaria reclamant aquella influència moral del metge, però sap que és inútil cercar-la, i llavors no se sent ja gens inclinat a elegir.

El metge convertit en simple científic, ha perdut el seu ascendent moral i social, i avui, en adonar-se del seu desplaçament experimenta la necessitat d'aquella gran magistratura sobre els homes que la seva professió comporta i que s'ha deixat arrabassar.

La necessitat és evident i la sent cadascú de nosaltres. El món està en perenne transformació; en els nostres dies, la veiem amb els nostres ulls i la toquem amb les nostres mans. En el que va de segle l'hem vista en els sistemes polítics i socials. Segons tots els indicis l'evolució encara continua i el moviment social no ha arribat al seu terme relatiu. Aquesta evolució i aquest moviment no deixen pas al marge la nostra professió, ans al contrari, som arrossegats pel remolí, i al final, quan arribarà el nou equilibri, podrem sentir-nos ben plaçats o expellits fora de la nostra òrbita, segons la gravitació i el nostre pes social.

La formació del metge.

Nosaltres no som pas responsables d'aquest estat de coses i la causa l'hem de buscar ja de bell principi en l'ensenyament de la medicina. L'escola de medicina no es proposa sinó

de fer bons metges, de la mateixa manera que hom vol fer bons impressors, o bons mecànics; breu: homes d'ofici i res més.

Els títols de metge que es donen semblen limitats a un instrument de guanyar-se la vida, i amb aquest esperit, s'omplen les aules d'alumnes que, en la majoria de casos, no cerquen altra cosa que el títol que els autoritzarà per exercir una professió que creuen lucrativa.

Aquest concepte desapareixeria segurament si en l'ensenyament de la medicina hom es preocupava de donar al metge en formació un ideal. Mai no es dirà prou als metges quins són els seus deures envers la societat.

Els nous metges coneixen les especialitats de llur ciència, però no se'ls mostra la bellesa moral de l'art de curar. Les Facultats de Medicina registren cada dia tesis que demostren estudis aprofundits, investigacions laborioses, experiències profitoses de qualsevol aspecte, però difícilment el nou doctor demostra consciència d'un ideal al servei de la professió. Algunes vegades, el mateix metge que comença, no té pas, ell mateix, una sòlida moral personal; sap el seu ofici, es produirà com un metge excellent, però, ¿es captindrà sempre com un home auster i honest?

Incompleta des del punt de vista moral la formació del metge, ho és també des d'un altre punt de vista. El metge per a complir els seus deures socials i poder cooperar a l'obra de govern necessita una formació sociològica. Si l'ensenyament de la medicina fos acompanyat d'alguns coneixements de la sociologia s'evitaria que el metge entrés a la societat amb aspiracions francament materials. Els escassos resultats obtinguts arreu del món per les lluites especialitzades, és degut en bona part a la falta del metge sociòleg, que podria aplicar millor els avenços de la ciència.

Ha d'ésser una aspiració de tots, que els nostres metges siguin capaços de tractar altres qüestions que no siguin exclusivament medicina i és, per això, que els cal conèixer llurs deures morals dins la professió, i llurs drets i deures davant

la societat, per tal que arribi a adquirir aquell art de curar que ha d'ésser la base del seu prestigi i la raó de la seva preponderància.

El metge ha de guanyar-se aquella influència que la seva missió professional li ofereix. Si es prepara moralment i intellectualment per a guanyar-la la podrà utilitzar en bé dels seus conciutadans i obtindrà el respecte i l'estima que en altres temps havia sabut conquerir.

En parlar de la formació del metge i analitzar els seus principals deures compresos en el nostre codi de deontologia mèdico-social, permeteu-me de recordar aquelles paraules que encapçalen el Llibre del Metge d'Hipòcrates i que, encara que en alguns extrems les adquisicions de la nostra civilització el fan inactual, en altres es contenen principis que seran eterns en la Història de la Medicina.

«És una recomanació pels metges de tenir bon semblant i mesurada gallardia, segons el seu temperament, car d'un metge desidiós, hom pensa generalment que tampoc no sabrà tenir cura dels altres. Cal que sigui net en la seva persona; ben vestit; que usi perfums agradables, l'olor dels quals no tingui res de suspecte; tot això disposa el malalt en favor seu. El metge intelligent ha d'observar també, en la moral, ço que segueix: en primer lloc saber callar; després ordenar la seva vida, la qual cosa és molt important per a la seva reputació. Cal que tingui l'expressió d'un perfecte home honest i que sigui ensems sever i benèvol, ja que l'excés de zel, àdhuc a prestar serveis, reporta menys respecte. El seu posat serà el d'un home reflexiu, sense afectació, altrament semblaria arrogant i dur. Contràriament, si s'abandona al riure i a la platxèria esdevindrà fatigant, i cal guardar-se, sobretot, d'això. Ha d'ésser honest en totes les seves relacions, puix que l'honestedat li és molt sovint necessària: els malalts tenen afers greus amb el metge i se li lliuren sense reserves; a tota hora veu dones i noies, objectes del més gran valor. Li cal, doncs, sempre i pertot, restar amo d'ell mateix. Veus ací ço que ha d'ésser en el físic i en el moral».

Aquestes velles paraules que ens ha estat grat de recordar es poden resumir en dues condicions fonamentals que constitueixen les qualitats que fan triomfar un metge: personals, les unes, que provenen del temperament de l'individu; adquirides, les altres, en la seva pràctica professional davant del malalt com a fruit de la seva educació.

Hi ha homes que vénen al món amb un caràcter que crea l'amabilitat, la dolcesa i la igualtat de tracte, en una paraula: tenen el do de plaure, ço que els facilita extraordinàriament la seva relació social. Aquests metges guanyen una gran autoritat sobre llurs clients. L'èxit en la nostra professió i àdhuc la seva eficàcia no depenen pas solament del nostre saber o del nostre valor científic.

És molt difícil d'analitzar aquests temperaments d'artista, afortunadament molt nombrosos entre els metges, i difícilment podríem donar normes per a adquirir-lo, però en canvi sí que podem assenyalar les extravagàncies que hem de saber evitar i els hàbits que hem de procurar adquirir.

Cal evitar, per exemple, el vergonyós escepticisme i el menyspreu per a les tradicions. Cal que el metge adquireixi una plena confiança en el seu art i en els serveis que pot fer, ja que no és lícit d'exercir una professió i sentir fer gala, en una malentesa intimitat, d'un escepticisme que, si és sincer, ens privaria honestament d'exercir la nostra professió. La confiança en ell mateix, l'amor i la fe en la nostra ciència i en la seva utilitat pràctica, fan néixer en el metge l'esperit d'abnegació i desinterès que són les dues virtuts essencials del bon metge.

Aquesta confiança i aquest amor ens imposaran el respecte a les tradicions i, entre elles, el respecte per l'obra dels nostres mestres i la fe en els nostres clínics eminents i investigadors acreditats.

La medicina no és pas una ciència les regles de la qual siguin establertes sobre principis indiscutibles; molt sovint som guiats encara per l'empirisme. Essent així, no tenim pas el dret de menysprear els consells preciosos de l'experiència

adquirida pels nostres passats, i àdhuc, per qualsevol dels nostres companys que demostri treballar seriosament. Totes les idees que ens siguin sotmeses mereixen ésser preses en consideració i discutides amb atenció.

L'escepticisme en la professió i la falta de respecte entre nosaltres fa néixer dintre dels esperits una mena de descrèdit, una mena de sospita que són notòriament malèfics per a la professió, per al nostre interès i per a la confiança que hem de merèixer, si vòlem ésser els guiadors de la salut pública.

És en aquesta època difícil que cal posar a prova l'honestedat dels metges. És en aquesta època quan hem d'acoblar a la nostra ciència aquell difícil art de curar que està fet de fe, amor i confiança en la professió; abnegació i caritat pels malalts; desinterès pels clients; respecte pels companys de professió i pròpia dignitat.

D'una banda la necessitat de viure amb un cert luxe que comporta la nostra situació social, el desenvolupament del nostre gust artístic i de la nova civilització, i uns legítims desigs de benestar que provenen de la nostra educació, del nostre medi ambient. D'altra banda els corrents socials que ens porten, malgrat nosaltres, a una reducció de guanys professionals, i ens limiten la nostra llibertat, convertint-nos en assalariats, i no pas de gran categoria moltes vegades.

D'aquesta situació en resulta una lluita que mena a una defensa individual aferrissada i que pot posar en perill la integritat dels nostres deures. Coneixent aquests, conduïm-nos pel camí de l'austeritat, al qual hem d'anticipar-nos abans de veure'ns-hi forçadament menats per les circumstàncies.

Tinguem ben present que els interessos de l'estament mèdic estan lligats de tal manera que formen una cadena tan ben soldada que, els deures d'un, són els deures de tots, i, en trencar-se una anella, es desfà tot el conjunt.

Deures del metge envers ell mateix.

El metge, abans que tot, es deu a ell mateix. Per això ha d'abstenir-se de tota forma incorrecta que tingui per objecte d'explotar la credulitat del públic. Abusar del valor dels títols que hom posseeix; fer publicitat extramedical; fer qualsevol acte o manifestació que no pugui ésser clarament comprès pel client, són maneres incorrectes que mereixen el menyspreu dels companys i que, finalment, han de portar-lo al desprestigi davant dels estranys.

El metge ha de considerar igualment condemnables totes les actuacions encaminades a crear-se una situació professional sobresortint que no sigui pels mitjans de la ciència i l'abnegació, úniques bases nobles i duradores de tota notorietat legítima.

Honestament, el metge no ha d'emprar altres mitjans que els seus coneixements professionals i el conjunt de les seves qualitats personals: l'afabilitat de caràcter, l'atenció envers els malalts, l'art de parlar en cada cas el llenguatge més plaent al malalt, i de saber dir les veritats més dures i les mentides més piadoses i més consoladores.

El metge que es limita a aquestes condicions dóna al client aquells mitjans lícits per a decidir-lo a l'elecció; tot altre mitjà ha d'ésser considerat com un reclam condemnat per la deontologia tradicional i la moral comuna que tendeix a falsejar el principi de lliure elecció del metge, des del moment que posa davant del malalt altres suggestions que les nobles qualitats personals que poden ostentar-se dignament.

Deures envers el malalt.

Acomplerts els deures que el metge té envers ell mateix, es deu immediatament després, i abans que tota altra cosa, al malalt, i a la família del malalt que l'ha escollit.

La lliure elecció és un dret recíproc. En dret estricte el metge és lliure de donar o refusar els seus serveis, segons li plagui. Únicament en els casos d'urgència, al metge no li cap aquesta llibertat.

Des del moment que el metge accepta de donar els seus serveis a un malalt que l'ha escollit, s'estableix entre ells un contracte tàcit amb obligacions recíproques.

El metge, que copsa la vida íntima de cada llar, que hi veu totes les tares, és més ben situat que ningú per a ésser el guiatge moral, social, i per a la reforma i millora d'aquelles persones que assisteix. El metge ha de parlar amb tota l'autoritat que li dóna la seva funció d'home que venç el sofriment i allunya la mort. En ell ha de veure resumits, particularment la gent senzilla que acudeix als seus serveis, tot el prestigi de la ciència i tots els seus benifets.

El metge, una volta fet el diagnòstic del malalt, coneix moltes vegades la probable evolució de la malaltia i, sobre d'això, el malalt té el dret d'ésser informat. Saber fins on el metge ha de satisfer aquesta curiositat i com ha de satisfer-la és difícil de concretar en lleis precises, però alguns principis generals poden dar-se.

Cal admetre que, llevat dels casos de deficiència mental, la llibertat del malalt d'acceptar o refusar determinades pràctiques terapèutiques és innegable. Si el malalt no està en condicions de decidir per ell mateix, aquest dret passa íntegrament als seus familiars més propers. És evident que la decisió només pot ésser presa quan hi ha coneixement de causa. La cosa difícil és saber, en cada cas concret, si hem d'advertir el malalt, o quina persona del seu voltant cal escollir. Això és qüestió de criteri, de tacte, d'art en l'exercici professional. Però quan és necessari de disfressar la veritat al malalt, d'entretenir la illusió d'un pobre inguarible, cal en aquest cas que algú dels qui volten el malalt sigui informat de tota la realitat.

Al metge li és demanat sempre el diagnòstic i, en molts casos, no l'ha de donar fins que ha sospesat serenament el pro i el contra, els avantatges i els inconvenients de la reve-

lació. Moltes vegades, però, el propi malalt ha d'ésser informat formalment, sobretot, quan la revelació, com en el cas de la tuberculosi incipient, de la sífilis, de la iniciació del càncer, etc., etc., comporta l'obtenció de sotmetre'l a un tractament apropiat. És amb la manera de fer aquestes desagradables revelacions, que l'art de curar es manifesta més visiblement.

No cal dir que aquest deure de formal informació és molt distint d'aquelles explicacions científiques que el client prova d'obtenir, revestit de la suficiència que creu posseir, apresa en llibres de divulgació mèdica que són tan inútils com perillosos. El metge ha de conservar la seva dignitat i fer comprendre que està molt per sobre d'aquests intents de diàlegs.

El metge no ha de lluitar tampoc contra la credulitat i la superstició. És un fenomen psicològic davant del qual hem de mantenir-nos serens, fent valer el nostre criteri científic, bo i esperant que l'educació i el desenvolupament intellectual arribaran a vèncer i desfer tots aquests prejudicis.

Confident obligat del malalt, el metge té el deure de guardar el secret absolut de tot ço que veu, sent, o comprèn durant la seva assistència. Aquest secret ha estat sempre un deure moral del metge, que trobem escrit en els més antics llibres de medicina, molt abans del famós jurament d'Hipòcrates.

La divisa de la Facultat de Medicina de París és la millor definició que coneixem: *Aegrorum arcana, visa, audita, intel·lecta, eliminet nemo.* Fórmula d'una energia extraordinària que representa el principi tradicional del secret absolut i ens menaria a l'ideal de la doble personalitat del metge obligat a oblidar durant la seva vida particular tots els records de la seva vida professional.

El secret professional, que és allò que conserva en mig dels temps el prestigi del metge, no és simplement un dipòsit de confiança que el malalt fa en nosaltres, sinó que té un concepte molt més ample. No són solament els secrets confiats que hom ha de guardar, àdhuc aquells, també, que la

nostra professió, o la nostra experiència, ens fan endevinar.

Certament que vivim uns moments en els quals es va creant un antagonisme entre el concepte tradicional del secret professional i les tendències de la societat i de l'Estat que ens volen obligar a la violació del secret, ja sigui per les lleis de sanitat, del codi del treball, de les assegurances i assistència social, etc.

Crea això, naturalment, un problema difícil que es presenta en el moment precís en què la nostra professió sembla abocada a abandonar els seus lliures drets tradicionals, per a passar a ésser un instrument de la societat destinat a la pràctica d'un ofici noble, però despullat de tota la seva riquesa moral.

Cal reclamar el respecte al nostre vell principi de secret professional i, en conseguir-ho, obtindrem no menys que la revalorització de la nostra professió.

Davant del propi malalt, davant de la seva família, davant de les persones alienes que tinguin cura del malalt, davant dels completament estranys hem de conservar el secret professional absolut, sense transigir en aquelles excepcions particulars que han servit de base per a assentar la teoria del secret relatiu, teoria que ha estat insconscientment explotada en fulletons mal orientats, de dubtosa iniciació científica, i fins ha estat objecte d'arguments truculents en la novella i en el teatre.

Hom no pot, doncs, sota cap concepte, violar el secret professional que ens ha estat confiat. La religió té exactament aquesta mateixa opinió del secret de confessió.

Si la societat necessita descobrir aquell secret ha de recórrer a altres mitjans que el d'obligar el metge d'espona a un mancament moral.

El metge inspector o verificador és rellevat d'aquest deure. Tots els casos que hom pugui imaginar, ja siguin en evitació de contagis, ja en denúncies criminals, etc., no justificaran mai la violació del secret professional, ni la teoria del secret relatiu.

La doctrina de la relativitat del secret professional implica que el metge ha de fer en la seva consciència una acurada selecció entre els secrets que ha de guardar gelosament i aquells que poden ésser revelats. Essent així hem de considerar que el concepte o l'apreciació moral dels actes varia en cada individu; cada metge reaccionarà diferentment davant cada cas i no es podrà atendre mai a lleis exactes que li estalviïn el difícil treball de selecció, corrent el risc que vagi augmentant el nombre de casos de revelació fins a l'extrem de destruir el principi tradicional del secret mèdic, puix que, com a conseqüència, es destruiria també la confiança indispensable per a l'exercici de la medicina.

Evidentment que el metge es trobarà moltes vegades amb una lluita terrible en el fons de la seva consciència, entre l'obligació de guardar un secret professional i la possibilitat d'evitació d'un mal, o la reparació d'una injustícia irritant, però és que, en aquests casos, el metge no ha de restar com un simple espectador, sinó que ha d'esgotar tots els esforços de persuasió, tota la seva influència moral sobre l'interessat, procurant en últim terme aconseguir que aquell sigui rellevat del secret professional, per tal d'evitar un mal, corregir el vici, salvar el crim, etc.

El metge ha de procurar restar tot el més impersonal possible, no volent entrar en la intimitat dels sentiments religiosos del malalt i de les seves tendències polítiques, respectant així mateix aquelles manifestacions exteriors que hi pugui copsar.

Ha d'evitar de ferir les idees religioses i les conviccions dels malalts, o dels seus familiars. El metge té el deure d'avisar la família de tot allò que els calgui saber per a donar temps a les pràctiques religioses que vulgui exercitar, i d'altres d'ordre material que puguin convenir-li.

Cal respectar tota mena d'atributs religiosos que hom vegi en el malalt, o prop del malalt, acceptant aquelles pràctiques a les quals es vulgui lliurar, sense que això vulgui dir que el metge no tingui el deure de combatre, àdhuc contra

els seus sentiments, les exageracions i errors dictats per exercicis rituals massa estrictes que puguin ésser perjudicials al malalt.

Aquestes són les obligacions contretes pel metge en el contracte tàcit establert entre ell i el malalt des del moment en què s'ha reclamat i s'ha accedit la prestació dels serveis, però el malalt adquireix també l'obligació de seguir sense engany les prescripcions del metge i no limitar-li els seus drets professionals mentre i tant li mantingui la confiança inicial del moment de l'elecció.

De la prestació de serveis en compliment d'aquell contracte tàcit, el professional ha de percebre uns honoraris i és unànimement admès pels metges d'una part, i pels clients de l'altra, que els honoraris han d'ésser proporcionats a les tres condicions següents: 1.ª a la fortuna del client; 2.ª a la notorietat del metge i 3.ª a la importància del servei mèdic.

El metge, però, ha de tenir en consideració un quart extrem que, cas d'oblidar-lo, el pot collocar en falta greu contra la professió i és que els honoraris que cobri no han d'ésser mai inferiors als que siguin admesos com a norma, o costum, en la localitat on resideix.

El metge que en una o altra forma admet la reducció en el valor dels seus honoraris, o bé presta serveis gratuits sense que una necessitat apremiant ho exigeixi, comet una falta contra la professió i ajuda al desprestigi social de la seva classe.

El fet que els metges hagin permès que es mercadegi amb el seu guany, oferint-se a baix preu, ha servit d'estímul per a desvirtuar l'essència de la pràctica liberal de la professió desnaturalitzada per entitats i empreses poc escrupuloses, o sotmesa a l'egoisme de les mutualitats en general que, davant d'un profit material, han prescindit moltes vegades dels serveis d'un metge conscient per acollir-se als serveis d'un simple home d'ofici.

Deures amb la col·lectivitat. El metge sociòleg.

Acomplerts els deures envers el malalt i el client, el metge ha de conèixer els deures a realitzar amb la collectivitat.

A part de l'aspecte purament professional, aspecte que consisteix a conèixer i a tractar les malalties, el metge, per la seva activitat que agafa tots els medis de la societat, de la clientela hospitalària i de la clientela privada, ha de jutjar també i investigar altres aspectes que sols indirectament es relacionen amb la medicina.

Així, per exemple, en endinsar-se dintre de les famílies, pot apreciar abans que ningú llur situació social, la major o menor salubritat de les habitacions, reconèixer si l'alimentació és defectuosa o insuficient, determinar el desconeixement de les regles d'higiene, etc.

Ultra això, el metge descobreix un cert nombre de factors reveladors de les condicions socials que depenen directament de la cosa pública i que està en relació amb la direcció, més o menys encertada, dels poders públics.

Per tots aquests motius hom pot afirmar que el metge és cridat a tenir una influència primordial dins la vida pública, en posar al descobert els flagells socials i proposar-hi el convenient remei.

L'observació dels fenòmens socials ens colloca davant de dues tendències contràries. D'una part el progrés dels coneiments humans i la necessitat, avui ben compresa, d'una utilització racional de les energies individuals condueixen a una divisió del treball, és a dir, a una especialització cada dia major. D'altra part la solidaritat de les diverses funcions socials obliga els individus retirats dins llur especialitat professional a freqüents collaboracions amb altres grups socials.

Els metges no es poden escapar d'aquesta doble acció. Ensems que la ciència mèdica es fa cada dia més gràvida amb les noves descobertes i exigeix una iniciació més llarga i més

difícil per part dels seus adeptes, el valor social del metge creix en importància i les seves obligacions envers la collectivitat augmenten.

En principi el metge ha de mirar aquests deures a través de la collectivitat mèdica i ha de cenyir-se a les normes que aquesta dicti, comportant-se d'acord amb elles davant la sanitat i assistència pública, i davant les entitats particulars, mutualitats i empreses d'assistència mèdica.

L'hora present sembla que vulgui sotmetre el metge a l'evolució social que l'Estat recull i ordena i que el públic empeny amb les obres de previsió, molt lloables en el seu fons però desgraciades en la forma, en sa major part, per culpa de no haver-hi tingut el metge la intervenció deguda.

El metge, al costat de la seva missió de curar, té el deure d'aconsellar. Aquest deure l'ha d'acomplir no solament envers el seu client sinó també envers l'opinió en general i els poders públics. A ell correspon d'edificar la higiene social amb la qual s'enforteix la raça, i hom combat diverses malures que escampen entorn seu la malaltia, el sofriment i el desordre. És el metge qui ha de preocupar-se cada dia, en cada moment, de la profilaxi de les malalties contagioses, de la lluita contra certs vicis, d'afavorir la natalitat, de disminuir la mortalitat, sobretot la infantil, i del desenvolupament físic i moral de la joventut.

Al volt d'aquests problemes hi ha un eixam de qüestions per les quals únicament l'estament mèdic pot trobar les solucions convenients, perquè únicament aquest estament ha resolt i pot resoldre els problemes tècnics.

El metge davant la sanitat pública, té un triple deure i una tripla missió a acomplir: 1.er de Conseller dels poders públics; 2.on com a agent d'informació i d'inspecció, i 3.er com a agent executiu de les disposicions sanitàries.

El metge i les seves collectivitats representatives han de gestionar, fins podríem dir exigir, un predomini en la composició dels Consells superiors de sanitat i dels Consells locals, de forma que no hagin de limitar-se, ni ells ni aquests Con-

sells, a una mera missió informativa sobre aquells casos que els siguin consultats, sinó que han de reclamar el dret d'iniciativa, i la responsabilitat del guiatge de la societat malalta amb la mateixa autoritat i confiança que li atorga l'individu malalt.

El metge ha de procurar-se una cultura social suficient per a poder adaptar els seus coneixements científics a les característiques, necessitats i reaccions de la societat. En aquesta missió importantíssima el metge no s'ha de deixar dominar per cap egoisme de classe i, tant davant les collectivitats com davant el client particular, ha de mantenir les dues virtuts fonamentals del metge: l'abnegació i el desinterès.

El metge higienista o sanitari es deu exclusivament a la sanitat i si ho considera així moltes de les regles que li serveixen per a la pràctica professional envers el malalt li serviran igualment per a la sanitat que, amb els seus consells, ha d'ajudar a organitzar.

Simultàniament amb la gestió de Conseller dels poders públics ha de coadjuvar a l'acció estatal amb la influència de les seves propagandes al públic, fent arribar a l'ànima collectiva la comprensió del flagell social de la malaltia, de la possibilitat de millora i de la necessitat de la disciplina sanitària.

En aquestes campanyes, al metge li són prohibides totes les manifestacions renyides amb la seriositat científica i el reclam personal, de la mateixa manera que li ho són en la pràctica particular de la professió.

També està obligat en certa manera al secret professional en la informació i en l'estadística, i al respecte absolut a totes les tendències i sentiments de la collectivitat.

El metge encarregat d'assessorar els poders públics acompleix un acte professional i com a tal ha d'ésser dignament retribuït. Prestar aquesta assistència als poders públics de forma gratuita és un mancament a la professió, malgrat que el títol de Conseller reporti prestigi i el situï en lloc preferent entre els professionals.

Els metges inspectors i executius de la sanitat han d'acomplir llur deure amb la plena integritat de la seva condi-

ció de metge. Han d'evitar com un mal per a ells i per a la professió d'esdevenir un simple funcionari sense altre deure i estímul que un motiu de dependència amb relació a l'Estat.

La collectivitat mèdica té el deure de reclamar pels seus membres la llibertat d'actuació suficient perquè puguin restar fidels als principis bàsics de la seva professió.

El metge ha de contribuir sense reserves a l'acció social de previsió i assistència pública. Si el metge sap cooperar a aquesta obra social, que no pot pas pretendre d'aturar, perquè ni com a home ni com a metge no té cap motiu seriós per oposar-s'hi, no ha de témer els seus resultats.

La previsió i l'assistència social poden ésser organitzades pel metge sense cap pèrdua moral ni material. Únicament el metge pot arribar a una organització amb aquest resultat, i la manera d'arribar-hi és de delegar tota la seva personalitat a la collectivitat mèdica que el representa.

És ben cert que en els països on fins ara han tingut major aplicació els principis i les lleis de previsió i assistència social l'estament mèdic n'ha sofert un dany moral i pèrdues materials ben paleses, però també és cert que, a mesura que l'estament mèdic ha reaccionat i ha influït més en la forma d'aplicació de la llei amb un esperit de defensa de principis més que de defensa d'interessos, s'ha revaloritzat el valor del metge i, a poc a poc, ha reconquerit el lliure ús dels postulats fonamentals de la pràctica professional.

Anglaterra i el Japó han arribat molt enllà pel camí de la reivindicació mèdica, ajudats per l'ambient popular que havia vist desaparèixer el tipus de metge clàssic sota el tipus de metge funcionari, i reclamava aquella antiga concepció de l'art de curar que serà la característica perenne de la nostra professió.

França comença ara a recuperar-se, si bé cal dir que ha estat sempre la nació que, en aplicar les lleis d'assistència i assegurances socials, ha sabut respectar millor les característiques fonamentals de la professió.

Alemanya és la que està més endarrera en aquest camí

de recuperació, i malgrat d'ésser els metges alemanys, potser els més perjudicats per les lleis de previsió social, són els qui menys han reaccionat i el poble que més fàcilment s'ha aclimatat a la desgraciada estandardització de la medicina.

Si davant les necessitats socials els metges saben fer prevaler els seus principis, en defensa dels interessos sagrats dels malalts, i no volen fer mancament a les qualitats substancials de la professió podran contribuir a l'obra que l'Estat ha de realitzar en favor dels humils, sense haver de deixar en la lluita ni un sol esquinç de la seva túnica de sacerdot, ni abandonar un sol dels seus drets d'home i de ciutadà.

Enmig de tots els neguits de l'hora actual, la qüestió dels deures del metge enfront de les entitats d'assegurances sobre la salut, és potser la que mereix una atenció més especial, car és la que pot fer variar més radicalment el caracter tradicional del metge.

El metge no ha d'oposar-se al funcionament d'aquestes entitats que, al menys teòricament, representen una tendència social respectable. L'individu té el dret absolut, indiscutible, sigui o no de condició modesta, de prevenir-se contra les despeses que li pugui ocasionar una malaltia. El mutualista no cerca altra cosa que això. Són les entitats mutualistes o comercials les que li han mistificat aquest desig, convertint-lo en una simple aspiració a la màxima economia en els serveis mèdics.

Si el mutualista podia, en el moment de caure malalt, conservar íntegrament els seus drets de lliure elecció del metge, del tracte tradicional entre el metge i el malalt, sentiria l'alegria del mutualisme, així com avui sent solament l'absoluta necessitat, que acompleix a contracor, car sap que, en ingressar a la mutualitat, no fa altra cosa que prevenir-se d'un risc econòmic a canvi d'abandonar un seguit de qüestions sentimentals, abandonament que, moltes vegades, en arribar el moment d'utilitzar els serveis, no sap suportar.

La limitació de la lliure elecció de metge inspirada per preocupacions exclusivament econòmiques és tan perjudicial per al metge com per al malalt.

A més d'ésser un menyspreu a la dignitat professional, el metge imposat per la mutualitat perd molt l'estímul que crea la necessitat d'inspirar la confiança del malalt. I aquest, en abandonar el seu dret d'elecció, i en sospitar majorment per quines raons la Societat ha triat aquell metge, perd confiança i, amb ella, un element terapèutic la importància del qual no pot pas ésser negada.

Per això hom pot constatar cada dia més que la consideració del mutualista envers el metge contractat per la seva Societat va disminuint fins a l'extrem que és molt freqüent de veure com acudeix pel seu compte a consultar un altre metge, que no és el de la Societat.

La paradoxa que representa el fet de no usar uns serveis que hom té contractats, precisament en el moment en què hom els necessita, no pot trobar altra explicació que la consciència més o menys clara que té el malalt que en abdicar, per mitjà de la Societat, del seu dret de lliure elecció de metge perd una garantia preciosa, i la creença simplista que, tot el que admet d'ésser rebaixat, és perquè suposa una inferioritat.

El mutualista, en estat de salut no confessa mai aquestes coses, i els dirigents, que coneixen els factors psicològics dels malats, no senten cap necessitat de recollir-los, preocupats només per un esperit mesquinament econòmic. És el metge qui té el deure de recollir-los, per tal com la lliure elecció no és solament un mitjà de dignitat professional, sinó que és un bé per als mutualistes, encara que no ho sigui per a les mutualitats.

El metge, davant el mutualista, ha de conservar íntegrament els mateixos principis que davant el malalt particular; el fet d'una intervenció de la collectivitat previsora no li ha de fer abdicar cap dels seus drets, ni li permet de negligir cap dels seus deures envers el malalt: el lliure tracte, l'aportació moral, el respecte absolut al secret professional, en una paraula, l'interès del malalt exclusivament.

Si el metge sap mantenir els seus principis, i la collectivitat mèdica esmerça la seva força davant les mutualitats i

la seva gran força de convicció també davant el mutualista, podrà situar-se enfront d'aquestes obres de previsió com si es tractés d'un fet indiferent al prestigi de la seva professió.

Deures envers els companys.

Acomplerts els deures amb la collectivitat, el metge té uns darrers deures a conèixer i a realitzar. Són els que afecten els seus companys de professió i a les entitats professionals de millorament científic i de defensa professional.

Els metges, pel seu comú origen, per la naturalesa del seu ministeri i per les tradicions de la seva professió, són moralment obligats, els uns envers els altres a un respecte mutu, a un tracte si no merament amical i fraternal en el veritable sentit d'aquests mots, almenys absolutament correcte i respectuós. Aquest deure és més necessari en la professió mèdica que en qualsevol altra.

Tots tenim aquesta concepció de la nostra relació interprofessional, però no tots sabem aplicar-la amb tota la seva puresa, potser perquè aquests deures de deontologia no s'han definit prou bé entre nosaltres.

La deontologia professional pren suport del vell concepte de les confraries, abstracció feta de tota idea religiosa, i per això arriba a extrems inassequibles a les persones estranyes a la nostra professió, que s'atreveixen a qualificar d'inhumanes i odioses determinades pràctiques professionals, com, per exemple, la que es refereix a l'absoluta llibertat de canviar de metge en un moment donat.

No cal fer altra cosa que aplicar d'una manera reflexiva, a les necessitats de la vida moderna, aquells preceptes de la deontologia professional que hem après en la nostra pràctica, i que hem recollit com el llegat més pur i valuós dels nostres avantpassats.

La pràctica d'aquests preceptes és la millor salvaguarda de la dignitat professional, i la manera de treure els efectes més favorables de la solidaritat moral i material del metge.

El metge conscient de la seva dignitat i dels seus deures no pot pas acontentar-se de tenir l'estima del públic; ha de merèixer i cercar també l'estima dels seus confrares.

Altrament, el metge que adquireix davant del públic un major relleu i més durador, és aquell qui a totes les condicions de bon metge, adjunta la condició d'ésser un company exemplar, un professional respectat per tots els seus collegues.

L'opinió que cadascun de nosaltres mereix dels nostres malalts, no és pas estranya a l'opinió que pugui tenir sobre els metges en general, i aquesta condició neix del respecte que l'estament mèdic hagi sabut guanyar-se davant la collectivitat.

Els deures interprofessionals, o en altres termes, els fonaments de la deontologia mèdica poden resumir-se a dos extrems indispensables que, per bé que són prou coneguts de tots, em permetré de resumir en els següents termes :

1.er – *Mantenir el valor moral.* No fer cap acció que pugui, directament o indirectament, disminuir davant el poble el prestigi de l'estament mèdic, de manera que en els seus tractes amb els clients, els malalts o les collectivitats, els metges han d'abstenir-se de tota apreciació molesta per als seus companys, o menyspreadora per a la seva professió.

2.on – *Mantenir el valor material.* No fer cap acte, no acceptar cap servei que pugui desvaloritzar, sota cap aspecte, l'exercici de la professió.

Aquests dos punts bàsics poden ésser desenrotllats i detallats en els diferents aspectes de la pràctica professional.

Les entitats professionals cridades a redactar el Codi de deontologia mèdica concretaran aquests deures de forma que siguin clars i entenedors per a tots nosaltres, de tal manera que mai la ignorància no pugui ésser pretext d'incompliment. Cal, doncs, que hom redacti unes regles deontològiques que siguin un perfecte i suficient guiatge.

Aquesta codificació, que ha d'englobar el tracte personal entre professionals, els mitjans d'obtenció dels clients, el respecte als malalts i clients dels companys, les substitucions d'urgència, les consultes, la prestació de serveis conjuntament,

la intervenció de l'especialista i del cirurgià, la taxació d'honoraris, els peritatges, etc., és una tasca que tots hem de contribuir a fer amb el nostre criteri i la nostra experiència, basant-nos sempre en les regles morals tradicionals de la nostra professió.

De tots els tractats i codis establerts podrem deduir aquells principis fonamentats i acceptats per tots els països i que poden resumir-se en els següents preceptes:

– Tractar els nostres companys, particularment els qui siguin més vells que nosaltres, amb aquell respecte i estima que desitgem per nosaltres mateixos.

– Cercar l'amistat dels companys amb els quals hem de conviure i coincidir amb freqüència.

– Rebutjar tota actitud o tot acte de desconsideració envers un company, en els medis familiars, mèdics i extramèdics.

– No sostenir mai qüestió ni litigi amb cap company. Tota diferència que no puguin resoldre amistosament, la sotmetran a l'amigable resolució de les entitats professionals.

– El malalt pot triar el metge que vulgui. Cap metge no pot coaccionar aquesta elecció, ni procurar suplantar un company prop dels seus malalts.

– En el despatx del metge poden ésser rebuts tots els malalts. Fora, aquell no pot atendre'n cap sense obtenir la prova que, el metge anterior, ha estat retribuït en el seu treball.

– En cas d'urgència, i en absència del metge d'espona, hom pot assistir un malalt, però únicament el temps precís de fer-se'n càrrec el company interessat.

– No pot, el metge, installar-se a la localitat o lloc d'un company que s'ha substituït en una absència, sense la formal conformitat d'aquest darrer.

– Hom no podrà cobrar honoraris inferiors als assenyalats per la collectivitat, o establerts, per ús i costum, en la localitat.

– Tota collaboració entre companys proposada pel metge ha de practicar-se només per al sol interès del malalt, tant si

es tracta de consulta, com d'intervenció d'un especialista, o bé d'un cirurgià.

– No pot ésser refusada la collaboració de cap company indicat pel malalt o la família, llevat el cas en què es tracti d'aïllament professional, decretat per la collectivitat per immoralitat manifesta.

– En les consultes ha de prevaler l'interès del malalt. Si es presenta desacord greu, cal manifestar-ho lleialment a la família i reclamar que un tercer company resolgui la diferència.

– Els metges especialistes consultats pel metge d'espona han d'informar-lo directament. Amb això acaben llur missió; mai no han de continuar les relacions professionals amb el malalt, i, sobretot, no aconsellar altres remeis que no siguin els propis de la seva especialitat.

– En cas d'intervenció quirúrgica, el cirurgià, únic responsable, distribuirà els diferents serveis dels seus collaboradors. S'esforçarà, però, a provocar la presència del metge d'espona i a reservar-li un servei honorable, si més no, com a collaborador internista.

– Tota retribució directa de company a company és incorrecta, car, pel seu caràcter clandestí, es presta a suposicions degradants. És el malalt al qual ha estat prestat el servei qui únicament ha de retribuir cadascun dels metges que han collaborat a assistir-lo. Correspon, però, al metge que ha tingut la intervenció principal, de fixar obertament, en una nota global, la quantitat deguda a cadascú.

– Els metges sotmetran la seva conducta professional a les disposicions de les entitats professionals reconegudes, i s'atendran estrictament als preceptes deontològics i de pràctica professional que aquelles dictin.

Aquestes normes que acabem de resumir les trobem comentades de manera molt escaient en el «Codi Japonès de Moral Mèdica» del Dr. Koan Ogata, que foren publicades en el Butlletí del Collegi de Metges de Castelló, reproduïdes en el Butlletí del Collegi de Metges de Barcelona i que ens sembla adient també de reproduir íntegrament en aquest lloc :

Codi Japonès de Moral Mèdica

I. El metge no viu pas per a ell mateix, sinó per als altres. Heus ací el principi de la seva professió. No cerquis la fama en el diner. Procura treballar per a salvar els altres, encara que et perdis tu mateix. Mantén la vida, retorna la salut al malalt i procura apaivagar el sofriment humà. No tens pas altre objectiu.

II. Quan estiguis cara a cara amb un malalt, recorda solament que és un pacient i oblida la seva posició o bé els seus cabals. Compara un grapat d'or del ric amb la llàgrima de gratitud del pobre. Quin preferiràs d'ambdós?

III. En practicar el teu art, recorda que el malalt és el blanc, i no l'arc ni la fletxa. No exposis la seva vida. Pensa sense prejudici; considera-ho amb atenció.

IV. A més d'ésser modern i erudit, aprèn l'art de conquerir la confiança del malalt per mitjà de les accions i les paraules. Però no permetis que aquestes paraules siguin superficials, casuals i presumptuoses. No li exposis hipòtesis escèptiques ni exòtiques.

V. Durant la nit repensa't sobre els esdeveniments del dia. Anota les teves observacions i les teves experiències. Això serà en benefici del pacient i del món.

VI. Una visita i observació acuradès valen més que moltes visites i observacions descurades. No refusis, però, de fer visites freqüents sota la suposició que això degradaria la teva dignitat.

VII. Fins i tot quan es tracti d'una malaltia inguarible, has de comprendre els sofriments del malalt, i has d'acomplir ton deure procurant mantenir-li la vida. No és humanitari rendir-se. Encara que no el puguis salvar, podràs donar-li un

consol. Heus ací el gran art humà. Procura perllongar la vida, tan sols sigui per un instant. No facis esment de com és desesperat el cas. Per mitjà de la teva discreció en paraules i accions, no deixis que comprengui el seu veritable estat.

VIII. Procura que la malaltia del pacient li costi com més poc millor. De què li serviria que li salvessis la vida, si el privaves dels mitjans per al seu sosteniment?

IX. Al metge, li cal captar-se la bona voluntat del públic. Per hàbil que sigui la teva ciència, per digna que sigui la teva conducta, no podràs compartir el bé que tinguis si no gaudeixes la confiança del públic. Et cal comprendre l'home i la psicologia de la gent. Per tal com t'interesses en la vida, escoltes la veritat nua i sents la confessió d'un pecat vergonyós, et cal tenir caràcter i bondat. Evita els enraonaments. És preferible el silenci. Tampoc no necessito assenyalar-te els perills del joc, de l'embriaguesa, els excessos sexuals i l'ànsia d'assolir la fama.

X. Respecta i estima els collegues de la teva professió. Si això se't fa impossible, almenys però, tingues paciència. No discuteixis allò que faci referència a altres metges. El fet d'esmentar les deficiències dels altres és un acte vergonyós per al savi; parlar dels defectes aliens és assumpte de la gent petita. La discussió momentània d'un error lleuger pot produir el perjudici perpetu d'una reputació. Cada metge té les seves característiques i els seus mètodes propis. No jutgis amb lleugeresa. Respecta els metges de més edat i procura atraure els més joves. Fes ressaltar llurs qualitats i refusa de comentar llur tractament, donat que tu mateix no has vist el pacient.

XI. Una consulta no ha de tenir-se amb molts professionals; tot el més poden ésser tres. Tria les persones indicades. Durant la conferència procura tractar solament de la seguretat del malalt i no argumentar sobre altres temes.

XII. Un pacient pot abandonar el seu metge per tal de consultar-te. No et deixis enganyar. Escolta l'opinió del metge

anterior. Quan estiguis, però, convençut que hi ha hagut un error en el tractament, la deferència és contrària al Codi. Especialment tractant-se d'un cas crític, obra enèrgicament.

Aquests dotze manaments els he escrit i ensenyat a algunes persones, però més aviat vaig escriure'ls per tal que em servissin de guia. – *Dr. Koan Ogata.*

Aquest Codi japonès de moral mèdica és, també, en certa manera, un resum de les qualitats i virtuts necessàries per a practicar el difícil art de curar.

D'aquest Codi, de les Regles dictades pel nostre Collegi, de tots els tractats i reglaments que professionals illustres o entitats mèdiques han donat a conèixer arreu del món, es dedueix un concepte conjunt ben clar que es concreta amb una sola paraula: austeritat.

En l'estricta aplicació d'aquesta virtut en la nostra vida professional trobaríem potser els matisos, les sensacions que formen l'art de curar i, possiblement, també en la negació d'aquesta norma de procedir radiquen les causes d'una bona part del malestar de la nostra professió.

Recordem en aquest a propòsit un llibre senzill però ple de sentiment que, a començaments de segle, publicà el metge rus Veresaief titulat «Confessions d'un metge» el qual, ensems de demostrar un gran temperament professional, proclama enmig de les torbacions i dels dubtes plantejats en el fons de la seva pròpia consciència, una gran fe en l'art de curar.

Avui, les necessitats, o potser les desenfrenades concupiscències, no porten a fer aquelles reflexions que es llegeixen en el llibre esmentat i que eren un etern dubte sobre el bon ús que hom feia del seu títol professional; avui són molts i, principalment entre els nous arribats, que cerquen en el títol que posseeixen les satisfaccions a moltes aspiracions legítimes, si voleu, però que pretenen d'obtenir tot seguit, sense passar pel camí difícil d'una severa austeritat.

Aquest concepte errat del què ha d'ésser la vida del metge fa que molt sovint s'augmentin les necessitats i, en conseqüència, calgui procurar l'augment dels ingressos, i aquesta és, potser, la causa principal que l'aparta de les normes que regulen l'essència de la nostra professió.

Les col·lectivitats mèdiques.

En examinar els deures del metge envers els seus companys i la collectivitat mèdica es dibuixa clarament la necessitat d'una organització professional reguladora d'aquests deures, ensems que ha d'ésser l'instrument de defensa del metge per a mantenir el seu prestigi moral i no desvaloritzarse materialment, com a forma, també, de conservar aquell prestigi.

L'òrgan d'unió per excellència, l'instrument que pot actuar amb eficàcia en la nostra terra, és el Sindicat de Metges de Catalunya i Balears que, juntament amb el Collegi Oficial de Metges, poden fer una obra altament benefactora.

La unió sindical és la fórmula que ha de permetre de resoldre els nous problemes professionals que, per complexitat de la vida moderna i les noves necessitats socials, tant preocupen el metge. Formar part del predit Sindicat i portar-hi tota la collaboració és un deure envers els nostres companys, amb els quals ens lliga una estreta solidaritat professional.

La solvència moral del nostre Sindicat, la seva responsabilitat material, i la seva perfecta organització són garantia suficient per a lliurar-nos absolutament a la disciplina d'aquest Sindicat, sense temor a tiranies.

El metge completa els seus deures en formar part d'una agrupació de companys que no té altre objecte sinó ajudar-lo a conservar i fer-li respectar els seus drets morals i els seus interessos materials.

L'amor a l'art.

Breument resumits els nostres deures i procurant-ne el seu acompliment ens acostem vers l'ideal que s'inspiri únicament en l'interès del malalt, el respecte al company i a la nostra pròpia dignitat.

El coneixement d'aquest ideal ha d'excitar la nostra aspiració per a aconseguir-lo.

L'exercici de les facultats intellectuals quan es dirigeix i es subordina a l'aspiració d'un ideal és el començament de la grandesa moral de l'individu i de la mateixa societat.

Aquesta aspiració és el començament d'un camí, pel qual la segueix, amb rectitud, l'esperança d'un veritable benestar. I si és necessari vèncer dificultats i avivar penosament l'actitud de l'esperit, és indubtable, però, que en vèncer segueix una tranquil·litat i una satisfacció interior que ens fa aptes per a aquest difícil art de curar.

Recordem-nos d'aquelles paraules de Plató que haurien d'ésser la inspiració del nostre art, que ha de basar-se en l'amor a la nostra ciència :

«Cap Déu, en el seu convit, no desitja ni cerca la saviesa, perquè ja la té... *La saviesa és cosa bella;* i com que l'amor recau sobre les coses belles s'esdevé necessàriament que *l'amor desitja la saviesa.*»

DISCURS DE CONTESTACIÓ DEL

Dr. JESÚS M. BELLIDO i GOLFERICHS

Illustríssim Senyor,

Senyores i Senyors :

La comanda de contestar aquesta tarda, en nom de l'Acadèmia, el discurs d'entrada del doctor Josep Moll i Ginferrer, la considero un honor altíssim i una fruïció exquisida. Honor és sempre representar un Cos egregi i justament reputat com és el nostre, i fruïció gran ha d'ésser per a mi rebre un company d'estudis i un amic dels anys de joventut, que si ha seguit camins ben distants dels que jo he trepitjat després de la graduació, ara, passats més de trenta anys, els nostres camins conflueixen, essent ell actor i jo padrí en una festa solemne i cordial. Més mereixedors d'aquest gaudi de respondre el discurs del Dr. Moll ho són, sens dubte, altres companys de curs que tenen seient a l'Acadèmia i l'ocupen amb eficàcia i dignitat, però potser motivà la desencertada tria, un altre creuament de les activitats del doctor Moll i les meves, al Sindicat de Metges de Catalunya, ell a la Presidència del Consell General i jo a la de la Comarcal barcelonina. Per aquesta circumstància que representà en son dia una prova d'afecte i confiança del doctor Moll en la meva persona, jo no podia negar-me al prec que em féu de voler respondre a la seva oració, la que acabeu d'escoltar i d'aplaudir, ni a cumplimentar el prec quan fou acord de l'Acadèmia.

La convivència amb el doctor Moll i amb altres collegues benemèrits a les directives de la nostra primera entitat professional, m'ha obligat a captindre'm de problemes com els que el doctor Moll ha tocat en el seu discurs, pero no esperéssiu pas que el que jo digui complementi en cap manera el que ell ha llegit. Jo no puc afegir res substancial al que haveu escoltat, en raonar sobre problemes que havien estat fins fa pocs anys aliens a la meva activitat, i en enfrontar-me fa quatre anys amb ells, ho vaig fer precisament a requeriment carinyós del propi doctor Moll. Perdoneu els desencerts que digui i àdhuc advertiu-me si em trobéssiu doctrinari o afectat d'idees preconcebudes: no vegeu en mi res més que la millor voluntat i el millor desig de fer-me ressò de la joia de l'Acadèmia en rebre una personalitat mèdica tan destacada com la del doctor Josep Moll i Ginferrer.

* * *

Si busquéssim el fonament estatutari del vot de l'Acadèmia cridant el doctor Moll als seus rengles, el trobaríem a l'article que parla de la «pràctica encertada i meritòria» com un títol suficient per a ocupar un setial d'acadèmic de número. A les primeries de la nostra Corporació, els que les llistes conservades als nostres arxius anomenen metges pràctics, sense cap altre títol, eren més nombrosos que no pas ara. La complicació creixent de la vida de la nostra urbs i de les formes d'exercici de la nostra professió, han multiplicat els títols que podem afegir als nostres noms, com a indicació de les nostres ocupacions preferents, títols que en son dia pogueren semblar meritoris als acadèmics que ens votaren per al nostre seient en aquesta Casa. Estem aquí els uns pel nostrè treball de recerca científica o de docència a les Facultats, per la pràctica hospitalària altres, o per l'exercici especialitzat, per la colla-

boració en càrrecs tècnics a la Sanitat pública o a l'Administració de Justícia, pel treball de publicista en els periòdics mèdics, de comunicant habitual a les societats científiques, o de vulgaritzador de la Medicina i la Higiene en general, utilitzant tots els recursos que l'actual tècnica de la publicitat posa al nostre abast. Els metges pràctics, als quals els nostres Estatuts reserven previsorament llocs a les Acadèmies, són més integralment metges que no pas els altres, tenen amb major dret els seus scients a la Corporació per quant aquesta té com a missió suprema unificar i fer congruir al seu propi fi el conjunt de les ciències mèdiques, i el metge general, el metge de famílies, fa ell mateix personalment aquesta síntesi eficaç, tot complint la seva missió prop dels que en ell confien, i fa també la valoració, amb el seu judici pràctic, de les vàries branques de la Medicina, que els altres representen. El Dr. Moll ve a continuar la sèrie dels metges pràctics de l'Acadèmia, dels més antics, com els Montaner, Prats, Balmas i Ruira a la primeria, Flotats, Mir, Grasset i Bremon a la primera meitat del vuit-cents, Balaguer, Roquer, Anguera, Roig, Mascaró a la segona meitat, i dels vivents encara. Aquest títol, el més comprensiu, el més veritablement mèdic, l'ostenta el consoci que avui fa l'entrada en aquesta Casa pairal de la Medicina catalana: la satisfacció de l'Acadèmia en rebre'l ve postulada per la proposta en favor seu signada per una imponent majoria, i per la lluïdíssima votació, unànime, assolida en el seu dia, en la sessió convocada per a l'elecció.

La part de l'estament mèdic que el doctor Moll ha de representar entre nosaltres, no viu ara la vida plàcida que fruïren els que el formaren en anys no pas llunyans. Cert que la màxima satisfacció que el metge pot gaudir en l'exercici de la professió, que ultra el deure acomplert i la caritat practicada, és l'agraïment dels clients manifestat més que al tècnic eficient i afortunat, al conseller sempre escoltat i obeït, no li és negada. Són ara menys els que la frueixen i en menys ocasions, però els que com el doctor Moll són mereixedors d'aquest premi, el reben i en treuen noves forces per a continuar la seva

obra benefactora. Però, com sempre, el xarlatanisme, la especialització a ultrança després, i ara la duríssima lluita per la vida, cruel i a estones suïcida, han limitat molt el camp d'acció dels metges que no són més que metges de famílies, acció enyorada pels altres professionals, que en lloc d'ésser requerits i jutjats per companys equànims i respectuosos, ho són pel públic versàtil i ple de prejudicis, si no per entitats mercantils per a les quals la salut i la bona assistència són paraules sense sentit. Però els metges de famílies que no es deixen arrossegar pel torb, es defensen extremant el bon servei i les regles de bona moral, les que foren l'orgull de l'estament en altres temps, i acaba d'exposar mestrívolament el doctor Moll.

No creieu, amb tot, que sigui aquest un teoritzador de la deontologia: molt a l'inrevés. El doctor Moll, finits els seus estudis en 1902, començà tot seguit el seu exercici de metge general a la ciutat de Barcelona. Assolí ben prompte un sòlid prestigi entre la seva clientela, limitada a la ciutat vella i als carrers de la quadrícula de la ciutat nova més pròxims a la seva residència. Mai no ha volgut encarregar-se d'un malalt als pobles agregats o a les barriades llunyanes. Acceptar un client vol dir per ell estar disposat a assistir-lo a tot event, i això a les barriades sols poden fer-ho els que hi habiten. Els altres metges i els especialistes amb els quals com metge de famílies devia tractar, el reputaren aviat com un company competent i honorable, del qual hom podia fiar en tota ocasió. I així passaren els anys, cresqué la reputació del nostre amic, i aquest es vegé emportat cap a altres activitats que devien afectar tot l'estament mèdic català, des de la Junta del Col·legi de Metges i el Consell del Sindicat, de primer, i a la Presidència d'aquest, darrerament.

Actuà a la Comarcal barcelonina, a la Junta de la Mutual, i en el Consell general; fou un dels membres d'aquest processats per un governador arbitrari, el mateix que limità, volent-les anorrear, les activitats del Sindicat. L'any 1928 era elegit president del Sindicat en circumstàncies difícils, quan

tot semblava que abocaria la seva gestió al fracàs: triomfà des del primer moment, féu renéixer l'interès dels associats cap a projectes grandiosos mig oblidats que han estat realitzats, no solament l'obra del Casal del Metge, les quals pedres primera i darrera tingué la fortuna de posar en son lloc, sinó també altres obres morals, en pro de la classe, que tots recordem i no cal esmentar. És de remarcar que donada l'abundància de figures vistents que el nostre gremi té, a la ciutat i a Catalunya tota, a les càtedres i als hospitals, exercint les especialitats amb lluïment, enquadrades als partits polítics o capdavanteres de les vindicacions dels companys al medi rural, sorprèn potser, que fos cridat a refer la vida mèdica catalana collectiva, un cop passat el xàfec, un metge de famílies barceloní, que a alguns podia semblar d'un nom sense esclat. Però la seva equanimitat, la seva independència sense traves ni lligaments, la seva serenitat enfront els problemes que agreugen la vida mèdica social barcelonina, el portaren a ésser respectat per tots els collegues del nostre país. Les presidències honoràries dels Collegis de Metges de Catalunya i del de les Illes Balears, la placa commemorativa de la construcció del Casal collocada al saló gran de la nova casa dels metges, a l'Assemblea de l'any 1933, en mig d'unànims aplaudiments, són mostres inequívoques de l'apreci i l'agraïment dels metges tots, al doctor Moll. Àdhuc aquells que dissenteixen d'ell, en qüestions de fons a voltes, reconeixen espontàniament l'alta envergadura i encert de la seva obra durant els anys de Presidència del Sindicat.

No vull acabar aquesta breu presentació del doctor Moll sense rectificar una afirmació que respecte a la seva elecció ha fet en el seu discurs, i que em perdoni l'esmena. Ha dit que va ésser elegit pel seu lloc d'acadèmic, mentre era president del Sindicat de Metges de Catalunya i això és ben cert. Diu també que és un cop finit el seu mandat i en ell substituït, quan té lloc la seva entrada a l'Acadèmia, i que ara ve amb nosaltres sense cap altra significació que la de l'experiència adquirida. Cal en primer terme fer constar que l'Acadèmia s'adherí i contribuí

a les festes de la inauguració del Casal, pel desembre del 1932, nomenant associats corresponsals a bon nombre de collegues barcelonins i d'altres contrades de Catalunya, sense passar els tals nomenaments, fets en honor de l'estament mèdic català, pels rigorosos tràmits reglamentaris. Tots recordareu la cerimònia de la distribució dels títols als nous companys, i les paraules dites pel doctor Pi Sunyer, aleshores nostre president, en cloure la sessió. Però el doctor Moll fou nomenat en la forma habitual reglamentària, i podem assegurar que el portaren a la plaça d'acadèmic numerari els mateixos mèrits personals que el dugueren abans a la presidència de la primera entitat professional mèdica del nostre país. L'Acadèmia, que vol viure intensament la seva funció orientadora de la Medicina i la Sanitat catalanes, vol comptar en el seu si amb l'home d'esperit dreturer, format en l'exercici abnegat i realista, *terre à terre,* de la nostra professió, que en sent els problemes morals i collectius, amb la passió serena i informada amb què els sent el doctor Moll. L'Acadèmia vol, sí, aprofitar l'experiència valuosa adquirida pel doctor Moll en l'exercici del seu alt càrrec al Sindicat, però vol també posar a contribució pels seus fins socials, les capacitats que dugueren el nou company nostre a la difícil presidència i n'asseguraren l'èxit per tothom reconegut.

* * *

Mai ha estat la Medicina eficaç com en els nostres temps, i mai ha estat com ara desprestigiada. És cert que els literats ja no se'n mofen, com en els segles passats, ans la lloen obertament, i alguns potser atribueixen als metges una influència social exagerada. Però el poble ha perdut la confiança en ells, i se'n defensa. Aquesta trista expressió, resum el propòsit recòndit

o explícit, la finalitat de tantíssimes organitzacions en les quals els professionals de la Medicina, òrgans imprescindibles de llur funcionament, són previstos en estatuts i reglaments com uns enemics.

Mai hi ha hagut com ara tants noms famosos entre els metges, noms de casa que han passat llunyanes fronteres i són exponents de saber i d'originalitat en revistes i congressos, però mai com ara han estat obligats tants collegues al sacrifici de llur nom, enquadrats en serveis públics o en empreses d'assistència mèdica. Aquests amb prou feines tenen el cognom inscrit a les nòmines, i sols un número o menys encara en ésser requerits a servir malalts que no coneixen i no servaran cap record de qui els assistí, ni posaran en cap moment la mínima confiança en ells, els desconeguts, els innominats, els pàries de la nostra professió.

A les nostres ciutats hi ha encara prestigis professionals reputats a la ciutat mateixa i als encontorns, i en comarques apartades, que compten amb nombrosos sectors que hi confien i saben d'ells, amb ingressos sovint exagerats per les llegendes: ells oculten als ulls poc penetrants la misèria d'un més gran nombre, i pel contrast fan als ulls dels experts més palesa la diferència.

A les nacions que es diuen civilitzades, els governs i els estaments socials tots, els més diversos, cerquen l'aplicació en profit de la salut pública, els primers, dels associats, els altres, de les dades de la Medicina preventiva, més sovint de la Medicina clàssica, convençuts per les propagandes que, desinteressadament moltes vegades, a major glòria de la ciència mèdica i de la tècnica sanitària, fan els professionals de les arts de guarir i de defensar la salut. Però en utilitzar en profit dels governats o dels camarades allò que desinteressadament posa la ciència mèdica al llur servei, sovint en resulta una desvalorització del treball mèdic, quan no la substitució dels metges per altres professionals d'inferior categoria, als quals hom encomana funcions que requeririen la preparació i la responsabilitat d'un graduat.

Aquest quadre, de tintes fosques i carregades potser, el podríem glossar i engrandir omplint planes i planes en multiplicar i concretar els exemples. L'evolució de la nostra professió, inevitable, de l'exercici lliure cap a la funció pública, que tot observador pot constatar si veu sense passió el que passa al seu entorn, sembla amenaçar en la pròpia arrel els factors morals de progrés i de bon exercici de la Medicina. ¿Serà possible que una organització ideada per a fer més eficaç la Medicina, fent-la arribar per tot i a tots, hagi d'ésser incompatible amb els estímuls que els metges creuen han de sentir per rendir el màxim en el seu treball? En el seu discurs presidencial, al Congrés de Metges de Llengua Catalana del 1930, August Pi Sunyer ho preguntava, i es decantava per l'afirmativa; jo no voldria ésser pessimista, però és ben cert que en les organitzacions sanitàries hom acostuma a deixar pel final, quan han estat exhaurides les possiblilitats, àdhuc en el paper, la retribució del treball mèdic, potser per creure que som en un moment de transició, que deixa al professional, un cop finit el treball socialitzat, lleure per a fer treball a la manera clàssica, que li compensi l'escassetat dels salaris oferts als intellectuals. I el quadre es farà més negre, si recordem un fet novíssim, l'aparició del metge patró, que té al seu servei, personal o de l'empresa que regenta, o darrera de la qual s'amaga, altres titulars, fets proletaris : la substitució d'aquests metges collaboradors per infermers, els quals, encarregats sovint de funcions per les que no es troben preparats, eixamplen per damunt de les seves possibilitats de temps i d'esforç material l'esfera d'actuació del titular que els paga; i per últim aquest fet és agreujat i sancionat l'agreujament per la llei, amb la exclusió dels metges d'aquestes funcions collaboradores, desplaçats pels auxiliars sanitaris. I si això no fos prou com a demostració d'aquest dolorós desprestigi, recordem les dificultats de combatre l'intrusisme, en les dues formes que afecta : intrusisme en l'exercici personal de la professió, i intrusisme en l'organització de la prestació dels serveis mèdics. I no cal que digui quant més greu és el segon que el primer.

El doctor Moll ens retreu en el seu discurs un exemple ben colpidor i evident del desprestigi collectiu del qual parlem. Es reporta als millors temps de la Medicina germànica, els darrers anys de l'Alemanya imperial, quan era reputada aquella Medicina com la millor del món, sense discussió, i els noms dels professors capdavanters, de Berlín i de Frankfurt, de Munich i d'Hamburg, ens eren familiars com cap d'altres. Llavors ja portava la ferida al flanc, la que havia de desmoralitzar-la i posar-la en greu perill, les caixes d'assegurança de malaltia.

La justa fama d'uns quants d'un cantó, i el vilipendi i la misèria collectiva d'altra banda; trist panorama, illuminat pels esplendors del progrés i de les descobertes, com un camp de carnatge és illuminat de nit pels reflectors o els coets de magnesi, o una nit de tempesta ho és pel resplendor dels llamps, que en fan més visibles els estralls i la destrucció.

El fet social, paradoxal, torbador, però arreu repetit, és simplement aquest: la Medicina, com a ciència arribada al màxim esclat, inspira solucions i orienta a les ciències morals, a la política, que pretenen o ho diuen, d'organitzar les collectivitats arregladament a les dades biològiques i mèdiques de l'hora, i imposar-ne el compliment als individus. Tot són lloances a les grans figures, als èxits assolits, als nous remeis i a les noves tècniques juguladores de les malalties i les endèmies, als resultats finals, com l'allargament del promig de la vida humana, l'evitació de les infeccions; tot és voler fruir i fer fruir els avantatges d'una vida sana, per obedient a una ciència que hom creu verídica i mereixedora d'ésser tinguda com norma i guiatge de bon govern. Però els professionals d'aquesta ciència, els que en fan pràctica al servei dels altres homes, els que de la ciència impersonal en fan art aplicable a les necessitats personals i collectives, aquests són menyspreats, hom pretén passar-se sense ells, són blasmats de tots els vicis i totes les concupiscències, acusats de mancament a tots els deures, forçats al treball sense paga justa, contradient el seu més elemental interès. Tots farien seus els mots de l'«Elogi de

la Medicina» del doctor Aiguader, nostre estimat company, però no els dedicats als metges pel mateix autor. En resum, a l'Asclepion les llànties cremen en honor d'Esculapi, les fumeres munten a la naos cap a l'estàtua del fill de Coronis, les ofrenes emplenen la porxada, però els sacerdots són befats pel poble devot i qualsevol es creu amb millor dret de pujar els graons de l'ara i oferir ell mateix el sacrifici.

Com no hi ha efecte sense causa, un estament no és sotmès a desprestigi sense motiu, exagerat potser en les seves conseqüències, però real. Veiem quin és aquest motiu, quina és la causa del lamentable quadre apuntat.

* * *

Una de les causes és la plètora de professionals. No ens ha parlat d'ella el nou acadèmic, i jo la deixaré de banda també. No vull, però, defugir de remarcar com és el resultat d'un mancament collectiu : no advertir els joves que volen seguir i segueixen els estudis de Medicina, com la nostra carrera ho és de sacrifici i abnegació, àdhuc en el cas del màxim èxit, i no abstenir-se de recomanar els estudiants als examinadors, per mor d'atenuar el rigor d'aquests.

Una segona causa és la manca d'estudi ulterior en molts ja graduats. L'aprenentatge a les aules de les Facultats, en el període escolar, no pot ni ha d'ésser més que una iniciació i, en les millors escoles, a més una formació del caràcter, que la nostra carrera és de les que més marquen, amb el plec professional, els que l'exerceixen. El metge complidor del seu deure primordial no descura d'informar-se i llegeix i estudia, repassa el sabut i aprèn el nou, un dia i altre. El que ell observa i aprèn per ell mateix val i molt, però cal contrastar-ho amb què innoven els demés, i al cap de tots els mestres de les noves generacions. Havien estat un medi de continuar instruint-se les juntes amb els metges de primer rengle, docents

o no, en anys passats. ¿Qui no recorda, per haver-hi assistit o per referències, aquelles consultes amb el doctor Robert, amb el doctor Fargas, amb el doctor Cardenal, amb altres mestres de les primeries del nou-cents? Sense aires doctorals, mai fora de lloc, sense confondre la consulta entre companys amb la càtedra o l'acadèmia, amb delicadesa i eficàcia, com sabien instruir als llurs oients! L'actual gran difusió de la premsa mèdica és un bon mitjà de rejoveniment de la cultura dels post-graduats. Però el millor mitjà el constitueixen els cursos organitzats a posta, precisament als hospitals, de la capital o comarcals, de caràcter alhora informatiu i tan pràctic com es pugui. Hi ha països, que no anomenaré, on aquesta formació complementària és imposada com obligatòria, periòdicament, als metges funcionaris. Algunes comarcals del Sindicat, ara recordo la de Reus, han organitzat per pròpia iniciativa quelcom semblant, amb èxit.

La tercera causa, la veritable, del mal que ens planyíem, la que el doctor Moll recalca en el seu discurs, en cada un dels paràgrafs del mateix, és l'oblit dels bons costums del passat, de les normes deontològiques consuetudinàries, tan fàcils de recordar i d'aplicar, i que a voltes, per manca d'hàbit de fer-les servir, ens semblen tan complexes, davant els casos concrets i enfrontades amb els interessos creats. Perquè, cal dir-ho, aquestes normes, costums fets lleis, no són traduccions al llenguatge de la Medicina del *jus utendi et abutendi,* sinó en tot cas la supeditació de l'interès individual al de la classe, el privat al general, perquè serem, com a collectivitat, tant millor reputats quant més d'acord ens mostrem en la conducta els uns amb els altres. I si, com diu el proverbi, l'error és divers i la veritat és una, la conducta bona i assenyada, produirà l'acord i serà penyora de convivència amb els confrares, i els mancaments i els abusos ens duran a la discòrdia i a les rancúnies indissimulables.

Haveu oït, com jo, amb plaer, la relació feta pel doctor Moll de tantes i tantes regles de bon regiment de la vida de relació amb els malalts i amb els companys. A la deontologia,

més que els grans conflictes, que el progrés de la Medicina resol per ell mateix, en afinar les tècniques diagnòstiques i terapèutiques, pertanyen les petites normes de l'actuació diària, les que arriben a crear hàbits, amb els quals les situacions difícils rarament es produeixen. Té tanta força l'hàbit quan s'arrela, que hom no imagina que pugui obrar d'altra manera. El doctor Moll en la seva exposició no ha oblidat aquesta petita deontologia, la eficaç, perquè és la que arriba a ésser intensament viscuda, i crea el costum que facilita la resolució dels casos excepcionals.

Segurament molts dels que escolteu haveu conegut i tractat metges educats al segon terç del segle dinou, i recordareu com aquells homes, solemnes i greus en llur port, com avui no s'estila, practicaven les normes de convivència vigents encara, i en feien un culte al qual no mancaven mai. Jo no recordo del meu avi haver-lo sentit mai dir mal d'un company; per ells el secret professional era una cosa seriosa, a la que mai no es feia tort.

¿Ha canviat tant la nostra professió aquests darrers anys que hom pugui invocar noves necessitats i nous problemes com a justificació de normes morals noves? Téllez Plasencia, en la *Medicina de nuestro tiempo,* ho apunta quan parla de la desaparició del sacerdoci mèdic i del pas de la professió a ésser una de tantes, honorable, però despullada en ares de l'eficàcia de la seva antiga dignitat. Deixem de banda si mai ha estat la Medicina un sacerdoci en l'estricta accepció de la paraula, o si qualsevol professió exercida dignament pot tenir caràcter de sacerdoci o de magistratura, i veiem d'on deriven les normes clàssiques de la nostra deontologia. La llei positiva rarament hi ha intervingut, i els tribunals, en les sentències, alguns cops les han conculcades, i molt pocs confirmades. El dret de l'Església ha definit algunes qüestions molt precises, però han restat fora d'ell les demés en immensa majoria. Són normes consuetudinàries, o filles d'acords dels gremis i Collegis, en aparença, de lliure convenció dels collegues, i devenen pures observàncies de costums. Però si portem més enllà el

nostre anàlisi, hi veurem aplicacions a casos concrets de lleis ben senzilles i primàries, presents a la consciència de tots els homes, lleis naturals o apreses de ben bona hora a la pròpia falda materna quan infants. En el jurament hipocràtic, en el que coneixem de les consuetuds mèdiques egípcies, com en qualsevulla norma arribada a nosaltres en document digne d'ésser cregut, al costat de detalls fills de les idees mèdiques de cada època, sempre hi trobareu un fons gairebé uniforme, destinat a assegurar la bondat intrínseca de l'actuació del metge, que no ha de danyar al malalt ni perjudicar als companys de professió. Però nosaltres veurem en les normes morals del nostre art, en tots els temps, escolis i aplicacions a la realitat concreta dels dos preceptes del Decàleg, el cinquè i el setè, que més afecten la nostra professió : el cinquè en el referent a les relacions amb els malalts, i el setè en el que pertany al tracte amb companys i professionals de títol inferior. Cert és que avui han aparegut dos factors més, inexistents o poc tinguts en compte en altres temps, cridats, sobretot el primer, a una ufanosa creixença. Es tracta de la Medicina preventiva, no sentida encara pels individus o les famílies, i per ara acantonada a les organitzacions estatals per llei de la pròpia eficàcia i les possibilitats d'imposició coactiva; queda fora del nostre propòsit, com ha estat fora de la consideració del doctor Moll, per extensa i perquè no ha entrat encara en l'esfera d'acció de la majoria del cos mèdic. Però el segon, la interposició de quartes persones, naturals o collectives, com l'Estat, les empreses d'assegurança, les organitzacions benèfiques, en el treball mèdic, afegides a les tres clàssiques del metge, el malalt i els companys de professió, ha creat nous aspectes dels vells problemes, quina importància, a tots evident, ha estat brillantment posada de relleu en el discurs del doctor Moll. Però si alguna cosa ha variat, ha estat l'escorça, no la medulla de la qüestió, que resta com abans. Exemple : el professor de Sociologia de la Universitat de Madrid, el doctor Aznar, com altres, acusa els metges d'ésser els causants de moltes de les dificultats amb què topen els plans d'assegurances de malaltia

més assenyadament ideats, per oblit, diu ell, de la llur funció en primer terme jutjadora entre malalts i empreses. Però els mancaments concrets imputats, un a un, en res difereixen dels que allegaven els detractors de la Medicina de segles passats, si els estudiem a fons. I allunyant-nos, no en el temps, sinó en l'espai, del medi nostre, observarem que el Codi japonès de moral mèdica que el doctor Moll ens ha reportat, fa referència a faltes, que vol evitar i condemna, en res diferents de les nostres, i els seus preceptes ens semblen idèntics als nostres. Així els volem considerar com a fills de la civilització occidental entrada de poc en aquell país, on, en part, ja des del segle XVII, hi exercí influència, tindrem en compte que la moral occidental és, al seu torn, filla del Decàleg i de les idees cristianes sobre la fraternitat humana, la qual recolza en l'origen i filiació comú dels homes i el concepte paulí de la caritat.

Hom manca molt, sovint per ignorància, a totes les regles de la moral mèdica; bé ho sabem els que per voluntat dels companys intervenim en els afers del gremi, i millor que tots el Dr. Moll, que delicadament ha passat tant lleu sobre aquest punt en el seu discurs. Cert és també que a la collectivitat mèdica, potser com en cap altra, es donen exemples alts i freqüents d'abnegació, desinterès i humanitarisme, però els actes bons els sab qui se'n gaudeix, si no li passen inadvertits, i solament en casos extraordinaris es divulguen; i els mals causats, a voltes sense culpa, arriben exagerats i tot a coneixement general. Per aquest motiu, cal ofegar el mal en l'abundància del bé, propòsit de les confraries i ordres de metges, juramentats d'exercir sense màcula la professió, com el doctor Moll ens ha recordat. I com fa la màxima entitat professional nostra, el Sindicat de Metges, defensora dels drets de l'estament, cal tenir bona cura d'imposar als afiliats la noció dels deures, sense el compliment dels quals la reclamació dels drets és illusòria.

El compliment dels deures professionals és la millor base del respecte social, com ho demostra la referència que ha fet

el doctor Moll, de la menor vexació als metges de la llei d'assegurances francesa, i de la reacció en pro de la classe a Anglaterra i al Japó. Aquest millor compliment de les obligacions radica, en bona part, en el coneixement de les mateixes. ¿La ignorància dels deures que ens atanyen i la manca de justa valoració per nosaltres mateixos dels nostres drets, és efecte de no haver-hi un ensenyament de Deontologia l'últim any dels estudis? Jo crec que no, i veig perills en l'establiment de tal matèria docent, si ha de confiar-se a un titular, que podrà ensenyar en desacord, en matèria tan pragmàtica, amb el comú sentir dels altres professionals. Crec més eficaç posar en contacte els estudiants del darrer curs amb les entitats professionals, que en vegin la vida interna i les qüestions que s'hi plantegen, lliurar-los exemplars de les publicacions de Deontologia, i deixar que el que hagin après a la càtedra de Medicina legal i en altres fonts, i el que els mostri l'exemple dels collegues de més anys i els primers conflictes amb què ensopeguin, facin la resta.

* * *

No vull, com he estat observador pessimista que potser ha vist més fosques que no eren les negrors del quadre, ésser ara profeta de noves desgràcies i amargors. Vull confiar-vos el criteri optimista, amb què, tant el doctor Moll, n'estic segur, com jo, veiem la crisi actual de la professió en el fons dels nostres cors, de la professió que tant amem, que tornaríem a començar si ens fos donat fer una nova tria. La crisi de la Medicina és una crisi de creixença: l'evolució vertiginosa de la nostra ciència, en els darrers cent anys, seguida ardidament per l'art, ha trasbalsat les condicions del treball dels pràctics en fer-lo precisament més eficaç i desitjable, i l'ha impersonalitzat. Però el mateix torbador fenomen és una prova de l'alta vàlua de la ciència, i de la imprescindibilitat

de l'art nostre. No hi ha dubte que la importància social de la Medicina creixerà de generació en generació, i serà sempre una roda primordial en la màquina de l'Estat, afecti aquest la forma que s'escaigui. I si la nostra cultura occidental s'ensorra, empesa per la força d'altres cultures exòtiques i encara llunyanes, la Medicina sobreviurà a la catàstrofe, no reclosa en els llibres com la dels Asclepiades i de Galè en la primera edat mitjana, sinó viva i actuant, tot fent objecte dels seus beneficis als guerrers bàrbars que calcigaran les ciutats i les terres nostres per capgirar-les i renovar llur vida. I els metges, en un futur pròxim, capacitats tècnicament i moral, conscients de la grandesa i la servitud de la Medicina (sigui'm permès estrafer la manida frase) s'articularan en totes les iniciatives. Ells controlaran i dirigiran tot allò del qual llur ciència sigui la base, i curaran de fer arribar a tots i a tot arreu els beneficis de llur art. La humanitat apreciadora dels béns rebuts i esperançada de rebre'n més encara, no intentarà regatejar el just preu del seu treball, i ells, desmentidors del *medicus medici lupus,* no lluitaran per desacreditar-se els uns als altres ni s'enginyaran per causar-se perjudicis mutus, i solament restarà, com a condició de progrés incessant, el noble combat per l'avenç dels coneixements i el millorament de les tècniques.

¡Obrim el cor a l'esperança de millors dies! Les noves victòries sobre la malaltia que hom veu ben properes, l'organització de la Medicina preventiva en termes d'eficàcia que no podem ni sospitar, exigeixen el renaixement de l'ètica collectiva i la desaparició de l'espectacle de les nostres lluites, ofert als altres homes i professions.

La nostra Acadèmia, consagrada a la salut del poble, com resa el vell lema que consta en l'escut de damunt les portes d'aquest amfiteatre, treballa en fer possible aquest alegre panorama futur, tan diferent per les seves clarors del ple de grisalles dels dies presents. I hi arribarem perquè ens recordarem de la vella i immortal Deontologia de la professió, la que ens ha glossat amb tan suggestiva eloqüència el Dr. Moll.

* * *

Amic doctor Moll: ara, abans que el president pengi del vostre coll la medalla que altres savis barons han honorat i us abraci en nom de tots els companys, perdoneu us digui unes poques paraules més, que potser estarien més en son lloc reservades per quan, finida la festa, parlarem i us felicitarem al vestíbul, el mateix on tantes vegades, minyons encara, havíem departit. L'Acadèmia sap el que de vós espera, vós sabeu a què us haveu obligat en acceptar la nostra proposta i els nostres vots. Ningú no dubta que amb el vostre concurs la funció social de l'Acadèmia augmentarà d'intensitat i eficàcia. Benvingut sigueu amb nosaltres!

Però l'Acadèmia, amic doctor Moll, sabrà premiar el que treballeu pel seu enaltiment i per la consecució dels seus fins. I si espiritual ha d'ésser el vostre treball aquí, d'esperit serà el premi que rebreu. Vós, amador de les arts, com haveu dit en el vostre discurs ha d'ésser-ho tot metge, en contemplar la Casa nostra, tan evocadora amb tots els seus detalls, tan nobles, alguns dels quals tan escaientment haveu fet reproduir a l'escala d'honor i a la sala de festes del Casal, fruireu joiós i satisfet un pur plaer d'esperit. Però no dubto que, com jo alguna vegada, a la sala de juntes, si cap debat d'interès gran no reclama la vostra atenció, mig-tancareu els ulls i entre la penombra rogenca de les parpelles veureu altre cop en son lloc els vells bancs de fusta, i penjats a les parets com trenta anys endarrera els rònecs mapes; l'aranya de cristall de Bohèmia, cedirà el seu lloc als vells aparells de gas, i en el lloc de l'estrada reapareixerà la llarga taula de noguera i la renglera de setials de talla, ocupat el central per alguna de les nobles figures de Don Bartomeu Robert, de Don Joan Giné o de Don Miquel Fargas. I si un moment una remor al passadís ve a

distreure-us del vostre ensomni, potser imaginareu que pugen l'escala els companys de curs que canten l'himne guerrer dels boers, o riuen un acudit de l'Udaeta o d'en Barrufet. I tancareu els ulls també en aquest mateix amfiteatre, que es despullarà de les gales d'avui, daurats i velluts, i reflectida a la pedra nua, hi sentireu la veu de Don Carlos de Siloniz que explica el tríceps o la del doctor Tarruella, opositor, enfilat a la trona, que exposa la història clínica que li há tocat en sort. Però tot això són somnis, i aquí no es ve a somiar, a somiar sempre, naturalment. Aquí hom hi ve a fruir de bona companyia, a treballar per la salut del nostre poble, a mantenir les bones tradicions d'una selecció de la Medicina catalana, a viure intensa vida de relació amb els altres cossos savis de Catalunya. Per això cal tenir l'esperit jove i dispost: jo sé que vós així el teniu; testimonis, la fe i l'ardidesa posades en els vostres treballs, i les realitats assolides que us deu la Medicina catalana, que ho demostren abastament.

¡Benvingut sigueu amb nosaltres!

¡Benvingut sigueu a l'Acadèmia!